Zadanie. Ustalmy ograniczony zbiór $A \subset \mathbb{R}$. Liczbę $\bar{x} \in \mathbb{R}$ nazywamy *supremum* zbioru, jeżeli

$$\left(\forall_{x \in A}\ \ x \leqslant \bar{x}\right) \wedge \left(\forall_{\varepsilon > 0}\, \exists_{y \in A}\ \ y > \bar{x} - \varepsilon\right). \tag{1}$$

Napisać warunek mówiący, że liczba $\bar{x}$ **nie jest** supremum zbioru A (nie używać w wyniku symbolu negacji $\sim$).

Przykładowe rozwiązanie. Wystarczy zaprzeczyć zdaniu (1). Ponieważ jest to koniunkcja zdań, z prawa de Morgana $\sim (p \wedge q) \iff (\sim p) \vee (\sim q)$ otrzymujemy

$$\begin{aligned} &\sim \left(\left(\forall_{x \in A}\ \ x \leqslant \bar{x}\right) \wedge \left(\forall_{\varepsilon > 0}\, \exists_{y \in A}\ \ y > \bar{x} - \varepsilon\right)\right) \\ &\qquad\qquad \iff \left(\sim \forall_{x \in A}\ \ x \leqslant \bar{x}\right) \vee \left(\sim \forall_{\varepsilon > 0}\, \exists_{y \in A}\ \ y > \bar{x} - \varepsilon\right) \end{aligned}$$

Należy zatem jeszcze zaprzeczyć zdaniom z kwantyfikatorami. Mamy

$$\sim \forall_{x \in A}\ \ x \leqslant \bar{x} \iff \exists_{x \in A}\ \ x > \bar{x}$$

oraz

$$\sim \forall_{\varepsilon > 0}\, \exists_{y \in A}\ \ y > \bar{x} - \varepsilon \iff \exists_{\varepsilon > 0}\, \forall_{y \in A}\ \ y \leqslant \bar{x} - \varepsilon.$$

Ostatecznie $\bar{x}$ nie jest supremum zbioru jeżeli

$$\left(\exists_{x \in A}\ \ x > \bar{x}\right) \vee \left(\exists_{\varepsilon > 0}\, \forall_{y \in A}\ \ y \leqslant \bar{x} - \varepsilon\right).$$

Zadanie. Pokazać, że relacja $\sim$ na $(0, \infty)$ zdefiniowana następująco

$$x \sim y \iff \frac{x}{y} \text{ jest liczbą wymierną}$$

jest relacją równoważności.

Przykładowe rozwiązanie. Należy pokazać, że relacja jest zwrotna, symetryczna i przechodnia.

Dla dowolnego $x > 0$ mamy $\frac{x}{x} = 1 \in \mathbb{Q}$, zatem $x \sim x$, czyli relacja jest zwrotna.

W celu pokazania symetrii załóżmy, że $x \sim y$. Ponieważ liczba odwrotna do liczby wymiernej jest również liczbą wymierną mamy $\frac{y}{x} = \left(\frac{x}{y}\right)^{-1} \in \mathbb{Q}$, czyli $y \sim x$, co dowodzi symetrii relacji.

W celu pokazania przechodniości zakładamy, że $x \sim y$ oraz $y \sim z$. Wówczas

$$\frac{x}{z} = \frac{x}{y} \cdot \frac{y}{z}.$$

Ponieważ x i y są z sobą w relacji $\sim$, a także $y \sim z$, po prawej stronie powyższej równości mamy iloczyn dwóch liczb wymiernych, który jest również liczbą wymierną. Ostatecznie $x \sim z$, co dowodzi przechodniości relacji $\sim$.

Zadanie. Pokazać, że dowolną kwotę pieniędzy większą lub równą 4 zł można wyrazić używając tylko dwu– i pięciozłotówek.

Przykładowe rozwiązanie. Użyjemy indukcji matematycznej.

(1) **Krok 1.** 4 zł można wyrazić jako dwie dwuzłotówki, więc teza jest prawdziwa dla wyrazu początkowego.

(2) **Krok 2.** Założenie indukcyjne: przyjmujemy, że n zł można wyrazić za pomocą dwu– i pięciozłotówek.

(3) **Krok 3.** Musimy pokazać, że również $n+1$ zł można tak przedstawić. Rozważmy dwa przypadki:
   - gdy w przedstawieniu liczby n jest pięciozłotówka, to możemy napisać $n = m+5$, gdzie m jest pewną sumą wyrażalną za pomocą dwu– i pięciozłotówek. Wówczas zastępując pięciozłotówkę przez trzy dwuzłotówki otrzymujemy tezę dla $n+1$. Rzeczywiście, $n+1 = n-5+2+2+2 = m+2+2+2$ a liczba po prawej stronie tej równości ma odpowiednie przedstawienie.
   - gdy w przedstawieniu liczby n nie ma żadnej pięciozłotówki, to przedstawienie zawiera co najmniej dwie dwuzłotówki, ponieważ n jest większe bądź równe 4. Analogicznie jak w poprzednim kroku, zastępując dwie dwuzłotówki pięciozłotówką otrzymujemy tezę: $n + 1 = n - 2 - 2 + 5 = m + 5$.

Na mocy indukcji matematycznej teza zadania jest prawdziwa.

Powyższe zadanie tłumaczy, dlaczego typowe nominały współczesnych walut to 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500, ..., podczas gdy na przykład nominały 3 lub 7 nie występują.

Zadanie. Pokazać, że funkcja $f\colon [0,\infty) \to [0,1)$ dana wzorem $f(x) = \frac{x^2}{x^2+2}$ jest bijekcją. Wyznaczyć funkcję odwrotną f^{-1}.

Przykładowe rozwiązanie. Należy pokazać, że funkcja jest różnowartościowa i „na". Zaczniemy od różnowartościowości. Weźmy dowolne $x, y \in [0,\infty)$ i załóżmy, że $f(x) = f(y)$. Pokażemy, że stąd wynika $x = y$. Mamy

$$\frac{x^2}{x^2+2} = \frac{y^2}{y^2+2} \quad \text{czyli} \quad x^2y^2 + 2x^2 = x^2y^2 + 2y^2,$$

a stąd $x^2 = y^2$. Ponieważ x, y są liczbami nieujemnymi, z równości $x^2 = y^2$ dostajemy $x = y$, zatem funkcja jest różnowartościowa. Aby pokazać, że f jest funkcją „na", weźmy dowolne $z \in [0,1)$ i zapytajmy czy istnieje taki $x \in [0,\infty)$ że $f(x) = z$. Rozpisując mamy $\frac{x^2}{x^2+2} = z$. Po przekształceniach otrzymujemy $(1-z)x^2 = 2z$, a stąd

$$x^2 = \frac{2z}{z-1}.$$

Ponieważ dla $z \in [0,1)$ prawa strona powyższej równości jest dodatnia, zatem $x = \sqrt{\frac{2z}{z-1}}$ jest szukanym argumentem, bo $x \in [0,\infty)$. W związku z tym f jest funkcją „na".

Funkcja f jest różnowartościowa i „na", zatem istnieje jej funkcja odwrotna f^{-1}. Z dowodu faktu, że f jest „na" łatwo otrzymujemy wzór na funkcję odwrotną $f^{-1}(z) = \sqrt{\frac{2z}{z-1}}$.

Zadanie. Przedstawić liczbę $\frac{(1-3i)^2(1-i)}{i^7-2}$ w postaci $a+bi$, gdzie $a,b \in \mathbb{R}$.

Przykładowe rozwiązanie. Zauważmy najpierw, że ze wzoru skróconego $(1-3i)^2 = 1-6i+9i^2$. Ponieważ $i^2=-1$, mamy $(1-3i)^2 = -8-6i$. Zatem w liczniku dostajemy $(-8-6i)(1-i) = -8+8i-6i+6i^2 = -14+2i$. Zauważmy, że $i^7 = i(i^2)^3 = i(-1)^3 = -i$. Stąd

$$\frac{(1-3i)^2(1-i)}{i^7-2} = \frac{-14+2i}{-i-2}\cdot\frac{i-2}{i-2} = \frac{-14i+28+2i^2-4i}{5} = \frac{26}{5} - \frac{18}{5}i.$$